

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Servori neînfrancați nu se primesc. Abonamentele nu se retrimit.
 Brevete de publicitate:
 Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Inserate mai primești în Viena R. Koss, Haasenstein & Vogler (Otto Koss), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dahn, L. Oppel, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Frankfort; E. L. Bernat; în Frankfurt: G. L. Domb; în Hamburg: A. Steiner.
 Prețurile inserțiilor: o serie de șablonuri pe o coloană 8 cr. și 10 cr. timbru pentru o publicație. Publicări mai dese după tarife și învoială.
 Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

"Gazeta" este în fă-care di.
 Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franco, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminecă 3 franco.
 Se prenumără la toate oficiile postale din țară și din afară și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atâtă abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 187.

Brașov, Luni Marți, 25 August (6 Septembrie)

1892.

Brașov, 24 August v.

În partea de dincolo a monarchiei noastre situațiunea devine din zi în zi mai încurcată și mai încordată.

În timpul din urmă presa germană austriacă poartă un limbaj foarte vehement în contra Cehilor, și vede pretutindenea comploturi și amenințări din partea acestora. Campania această diaristică, ce are de scop a înfățișa poporul cehic ca un element periculos și turburător de ordine, sémână foarte multă cu campania foilor ungurești în contra noastră, a Românilor.

Cel mai ciudat lucru este, că Germanii din Boemia și Moravia se plâng de prigonire din partea Cehilor. Câtă valoare are această plângere se poate vedea și din faptul, că ați este un reprezentant al stângei germane liberale în ministeriu, pe când reprezentantul Cehilor a fost silit să se retragă; se poate vedea și din mărturisirea conducătorului stângei germane, care a spus, că poziția acestei partide în parlamentul central este însemnată și respectată, că nu poate isbuti guvernul cu nici un proiect de lege, fără să se aibă în contra partidei liberale germane.

Când dă Germanii ocupă o poziție atât de influentă în stat, când dispun de atâtea mijloace și propte, mai poate fi vorba serioasă de o prigonire a lor? — Alta e însă durerea Germanilor austriaci, o foie conservativă din Viena a caracterizat-o foarte nemerit, când a spus: „acești Germani nu vor înceta a se considera de prigonii, până când nu vor putea domni necondiționat”.

Conducătorul Germanilor austriaci Dr. Plener, în discursul, ce l-a ținut de curând înaintea alegătorilor săi, a descris situațiunea încordată din Boemia, dîcând: „Patimele poporului ce-

hic sunt tocmai așa de iritate ca pe la finea anilor șesedece și șeptedece, precum scopul ultim politic al conducătorilor actuali ai poporului cehic, a partidei Cehilor tineri, este tocmai acela al partidei Cehilor bătrâni, care pe atunci a aprins patimele naționale, adevărate întemeierea unui stat boem de sine stătător, în care Germanii ar fi condamnați la o veșnică minoritate.”

Spre a încungiura înființarea unui astfel de stat boem, Germanii stăruiesc așa de mult să se execute stipulațiunile pactului ceho-german de la Viena în formularea lor primitivă, nu cu modificările cerute de către Cehii bătrâni; tocmai din contra Cehii fără deosebire de partid combat ați acel pact, căci se tem, că prin realizarea lui s'ar zădărnici scopul, la care tind ei, de a forma un stat boem.

Ce se se întempe acum ca totuși să se facă posibilă primirea „pactului” de la Viena de către dieta boemă?

Acăsta este întrebarea, care preocupă ați pe guvern și pe conducătorii partidei stângei germane. „Decă”, dîse Plener, „viitorul dietei va continua opozițiunea ei în contra stipulațiunilor pactului, atunci sosese și pentru guvern momentul critic, și atunci cestiunea disolvării dietei și a unei noue grupări a partidelor nu se va mai putea încungiura”.

E vorba în adevăr de eventuala disolvare a dietei boeme cu scop de a se fabrica alegeri, cari se asigureze majoritatea Germanilor. Decă contele Taaffe ar încerca un astfel de experiment s'ar face o grupare nouă nu numai în dieta boemă, dă și în parlamentul central și acăsta din urmă anevoiă ar eși în favoarea guvernului. Tote partidele slave, neluând atară pe Poloni, s'ar coalisa atunci în contra guvernului

și o luptă înverșunată s'ar începe în contra Germanilor pe totă linia.

Deja Cehii bătrâni din Moravia declară, că grupul lor din parlament, după retragerea silită a ministrului Prazak, nu mai are nici o considerațiune pentru a sprijini guvernul și pentru a face parte din majoritatea, în care preponderază partida liberală germană, „care a înscris pe stégul ei umilirea și subjugarea poporului boem”.

Noua grupare ar putea dă se iasă cu totul în defavoarea guvernului, mai ales decă ar dispăre Cehii bătrâni și de pe scena dietei boeme, cu tôte că aceștia au declarat categoric, de repetate ori, că nu vor primi „pactul” fără de esențiale modificări.

Părerile despre intențiunile guvernului Taaffe sunt ați diferite. Unii susțin că el n'are de cuget a readuce regimul de partid german și că acăsta nu s'ar putea nici din cauza opoziției Polonilor, alții eșăși pretind, că sistemul Taaffe, care n'a fost sincer față cu Slavii, a intrat cu totul în apele stângei germane și că d-lu Plener e stăpânul situațiunei, ér Slavilor din Austria nu le rămâne alta decă a trece eșăși în opozițiune.

În ori și ce casă avem să ne așteptăm în curând la evenimente importante dincolo de Laita.

CRONICA POLITICĂ

— 24 Aug. (6 Sep.)

Sub titlul „Români la Berna”, diarul italian „Il Diritto”, publică în numărul său de la 30 August n. următoarele:

„La Congresul din Berna s'a remarcat un grup mic, care a obținut simpatia generală; erau vre-o doi spre deose, totdeauna la un loc, assidui la ședințe, cu fisionomie plăcută și inteligenți, toți încă tineri, dă plini de entuziasm și de convincii, toți studenți

universitari din București. Ei au avut îngrijirea, de a consemna programul lor într'un opuscul, care s'a distribuit congresiștilor. Opuscul are titlul: *Cestiunea Românilor în regatul ungar*. Acești studenți se apără cu vigore de acusa *iredentismului*. Decă am face iridentism — dîce ei — n'amă șoi ce facem, fiindcă noi șoim forte bine, că *Iredenta română* nu ar putea fi realizată decă cu costul șirólor de sânge. Scopul lor este de a protesta contra politice maghiare și de a rechiama atențiunea Congresului asupra unei stări de lucruri contrare rezoluțiunei următoare a Congresului de pace din Roma, a d-lui *Flevo*: Congresul e de părere, că în statele de diferite naționalități, și până când aceste naționalități nu dispun astfel de ele înșile, guvernele ar ajuta la menținerea păcii interne, decă după exemplul Elveției, ar respecta caracterul etnografic și dezvoltarea acestor naționalități, după legile libertății și justiției. Studenții au fost moderați în cuvântările lor, n'au făcut alusiuni ofensive Ungariei și s'au mărginit a recomanda memoriul lor în favoarea Românilor din Transilvania.

*

„Agramer Tagblatt” publică o convorbire, ce a avut o un colaborator al său cu deputatul austriac Klaič, în cestiunea Croației și a provinciilor ocupate. Klaič este deputatul unui cerc electoral din Dalmația. El crede cu totul imposibil, ca Taaffe să se potă face în Austria o majoritate, numai cu ajutorul Nemților. Despre interesele Slavilor de mēdă-și, și deosebire despre interesele Dalmației, el dîse, că acestea se bucură de multă bunăvoință din partea locurilor prea înalte și că Taaffe poartă destulă grijă de ele. Revenind apoi asupra cestiunii provinciilor ocupate, Klaič dîse: „Cestiunea stărei de drept publică a Dalmației stă în nedespărțită legătură cu cestiunea regulării stărei provinciilor ocupate. În privința modului, cum s'ar putea rezolva aceste două cestiuni, până acum în cercurile dă-ătore de ton nu există nici

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

Regele drumurilor de feră și cântăreța.

de M. de Markovici.

Era pe la începutul anului 1870.

Înainte marelui și splendidului hotel britanic din Fifth Avenue în New-York se opriră în același timp două trăsuri.

Din cea dintăiu trăsură elegantă, trasă de o părechă de cai de rassa Isabella, se coborî o damă imosantă în haine roșii de mătase, care salutându personalul hotelului, ce alergase înaintea ei, urcă scările antreului.

Din cealaltă trăsură simplă, se dede jos o damă tină și palidă, îmbrăcată în doliu și un copil cam de cincă până în șese ani.

Copilul cu părul blond, se trase înapoi cu șielă dinaintea portarului, care voia să-l ia jos din trăsură, și întindându mâinile sale către tină damă, strigă spăriat:

„Numai mama — mama se mă ia jos!”

Portarul ascultă suridend.

Pe scările acoperite cu covor gros, ce duceau în sala de vorbire, se întâlniră ambele dame.

Cea bogată îmbrăcată perd în momentul acela batista — dama în doliu o ridică și o predete cu un zimbet dulce celeilalte, care îi mulțumi cu afecțiune.

Damele avură ocaziune să se privească una pe alta. Cea mai distinsă dintre ele își întorse pe scări de mai multe ori capul înapoi spre dama în doliu și spre copilul ei.

Acăsta împrejurare era să le fie fatală.

În sēra aceleiași zile se adunase o societate veselă și elegantă la o masă lungă din marea sală de mănecare a hotelului, care era presidată de o frumuseță imosantă, care pricepea să distragă societatea prin spiritul ei glumeț și plin de satiră.

Era Lady Iosefina Mansfeld-Lawlor,

o vestită cântăreță de operă.

Ea 'și câștigase atât în lumea veche, cât și în cea nouă, o mare avere, și steaua norocului și gloriei sale se afla în Zenith. Ori unde sosia, stēnea cântăreța Mansfeld o mare senzațiune. Vocea ei curată, coloratura ei argintă, focul pasionat al cântecului ei îl răpea pe fă-care și înlăntuia și pe bătrâni și pe tineri.

Pe lângă aceea Iosefina Mansfeld era și frumoasă; avea o statură înaltă și bine făcută, mâinile și picioarele ei erau ca ale unei copile de dece ani. Nisce ochi negri lucitori, o gură roșie ca rubinul și un păr negru completău iocna Iosefinei, căreia îi plăcea viță — dă se cam și săturase de ea.

Părinții Iosefinei se trăgeau din Germania. Ea însăși, născută în Chicago, se mărită, când steaua ei începă a luci, cu Fred-Lawlor, un proprietar de mine foarte bogat.

Iosefina nedepinsă cu o viață retrasă, se despărți după un an de bărbatul ei și-și continuă triumfurile.

Langa „divină” după cum o numeau, ședea James Fisk, archimilionarul și regele drumurilor de feră — adoratvrlul cel mai infocat al Iosefinei.

James Fisk putea fi numit cu drept cuvânt un adevărat Adonis, tipul unui nobil american *par sangue*. Trăsurile ideale ale feței sale nu erau lipsite de energie; statura sa înaltă se mișca cu eleganță și grație, din ochii lucea o mare inteligență, dă tot-odată și bunățate.

Deși James Fisk, care era în vârstă de 40 ani, deja două-șei luni, intrase în relațiuni cu cântăreța, totuși sentimentele sale față de ea nu se micșorară.

Elu o încungiura cu o bogăție princiară și când pleca ea în călătoriă o însoția regele drumurilor de feră într'un tren separat.

Numai ceva turbura relațiunea lor întemeiată pe pasiune — Iosefina Mansfeld-Lawlor era gelosă — gelosă până la furie, așa încât nu se putea stăpâni.

James Fisk avea mult să sufere

ună plană hotărâtă, ci numai nise ver-siuni. După una din aceste ver-siuni partea de mîjă-nopțe a Dalmației, precum și partea aceea din Bosnia, despre care se dice, că e croată, ar fi să se unescă cu Croația; celelalte părți ale Dalmației însă, precum și partea, ce a mai rămas din provinciile ocupate, ar fi să se constituie într'o provincie deosebită. Cu acestu proiectu însă Klaić nu consimte; el e de firma convingere, că singurul modu, prin care s'ar puté resolva acestiune, este *alăturarea tuturor acestor provincii la Croația*. Pe încetul limba croată ar puté să se introducă în toate școlile și oficiile din Dalmația. Adevăratu, dice Klaić, că superioritatea și influința culturai italiene este cu multu mai mare, decâtu ca urmele ei să se potă șterge așa repede din viața publică și socială; dér totuși, răspândirea culturai și literaturai croate, pe lângă activitatea serioasă și patriotică a câtorva generațiuni, ar fi de ajunsu pentru învingerea acestor greutăți.

Diarul rusescu „Grașdanin” reproduce la locu de frunte cunoscutele aprecieri ale diarului „Kreuzzeitung” asupra cestiunei române din Ungaria. Numita fîjă dice apoi: „Dacă părerea ini „Kreuzzeitung”, că continuându-se politica actuală, regatul Ungariei va fi sguđuitu în temelile sale, amu fi dat'o de propria noastră părere, întręga pressă austro-ungară și germană ne-ar fi aruncat, că facem agitațiuni panslaviste, deși în casul datu nu e vorba de Slav, ci de Români”. Numita fîjă apoi își încheie articolul cu următoarele cuvinte: „Noi nu ne gîndim de a ne amesteca în afacerile interne ale Austro-Ungariei. La această suntemu prea modești!”

SCRILE ȚILEI.

— 24 Aug. (5 Sept.)

Apanagele. Diarul „Lupta” din Bucurescu aduce senzaționala știre, că camerele române voru fi couchimate pentru ziua de 1 Octomvre a. c. în sesiune estra-ordinară, spre a vota legea privitoare la apanagele pentru părechia princiară moștenitoare. — Căsătoria principelui moștenitoru se va face îndată după această, la Londra. Principele Ferdinandu și soția voru reședé în castelul Poieni, lângă Iași, care este proprietatea Regelui.

Rămasul Metropolitului Vancea. Ministrul de culte și instrucțiune publică, a trimis pe secretarul ministerialu, Ladislau Papp-Szilagy, la Blășiu, ca să ia în primire rămasul Archiepiscopului și Metropolitului Vancea.

Ministrul român de esterne, Lahovary, după cum anunță diarul „Figaro” a fostu primitu în audiență de către Ri-

bot, ministrul franceșu de esterne. Conversațiunea între acești doi bărbați de stat a durat aproape o oră și a avut un caracteru foarte cordialu.

Parastasu pentru Bulgarii esecutați. Emigranții bulgari din Petersburg voru face ađi unu parastasu pentru sufletele Bulgarilor esecutați, de guvernul lui Stambulov, pentru crime politice.

O rugare. Dăm locu următoarei rugări, ce ni-se trimite din Vinga: Ca să potă face socota publică despre sumele incurse în favoarea înființării școlei române, și pentru ca să ne putem orienta în privința cumpărării edificiului școlar, precum și a deschiderii de concursu pentru postul de învățătoru, am onore a ruga cu totu respectulu, pe acei prea onorați domni, cărora mi-am permis a-le trimite apelulu, pentru de a colecta în favoarea înființării școlei române din Vinga, să binevoiescă a continua colectarea cu totu zelulu, érá până la 1 Octomvre st. n. a. c. a-mi retrimite colecta, ori ce rezultat va fi avendu. Mulțămindu înainte d-lor colectanți pentru osteneța, ce li-am causat, am rămas în Vinga, la 3 Septemvre st. n. 1892, cu totă stima: *Georgiu Lazaru*, advocat și preș. com. parochialu.

Colera și emigrațiunea. Diarului „Neue fr. Presse” i-se telegrafiază, din Teschen, că unu pericolu mare presintă emigrările în masă, cari se facu în fiă-care Ți. Mai cu sémă Slovații trecu pe aici pentru ca să męrgă în Hamburg. Dér societatea vaporilor din Hamburg nu mai transportă pasageri, prin urmare există pericolulu, că acești emigranți, după ce-și voru cheltui banii, se voru întorcu înapoi, constituindu prin această o primejdiă iminentă pentru introducerea colerei. Ar fi de dorit, ca să se pună capăt acestor emigrări.

Manevrele corpului de armată din Ardelu s'au terminat. Regimentulu de infanteriă Nr. 82, s'a întorsu er în garnisóna de aici.

Musica militară, va cânta mâne d. a. la 5 ore pe promenada de josu. Programulu variat.

Concertu. Musica orășenescă va da mâneseră unu concertu în grădina hotelului „Pomulu verde”. Inceputulu la 7 ore sęra.

Schilda rediviva. Acum de curendu circula prin mai multe Țiare din streinătate șcirea, care deși de origine franceșă, miroșia tare a Schilda. Adeca orașulu Cognac din Francia, pentru conservarea intereselor fabricanților de cognac de acolo, a decisu, să adreseze o petițiune respectivului ministeriu, ca

acesta să dispună, ca fabricanții, cari nu locuescu în Cognac, și cu deosebire cei din streinătate, să fiă opriti, de a mai numi fabricatul lor după numele orașulu lor, deorece prin această se facu multe abuzuri. Această șcire a fostu colportată prin acele Țiare, mai multu din maliția. Dér lucru de neoređutu s'a întemplat acum de curendu la exosițiunea din Bordeaux, unde cognaculu fabricat din Angyalföld, a contelui Geza Ezerhazy, a fostu premiatu cu cea mai înaltă distincțiune adeca, cu *medalia de aur*. Suntemu curioși a afla, ce ispravă va face petițiunea presidiului orașulu Cognac.

Interpretarea și aplicarea „Statutului organicu”

în Micălaca (lângă Aradul.)

Ni-se trimete spre publicare următoarele:

Au trecut două decenii dela introducerea legii constituționale, „Statulu organicu”, în întręga noastră metropoliă română gr. or. și deca la inceputulu constituționalismului iol-colea s'a întemplat câte o lacună, câte o abatere în și de la aplicarea noiei legi, n'a fostu nici o mirare, pentru că poporul cu conducătorii săi o au pututu interpreta și în altă formă. D. e. în tractulu Chișineului membrii comitetului protopopescu, nu s'au alesu din sinulu sinodului protopopescu, ci din poporațiunea întregului tractu, apoi în cele mai multe comune, unde erau și sunt mai mulți preoți, deși afară de preotulu mai bătrân altulu nu poté fi alesu în comitetulu parochialu, și acela încă nealesu ca membru naturalu, — cei mai mulți preoți pretindeau a fi aleși și ei de membrii în comitetulu parochialu alătura cu parochienii, în contra dispozițiilor stat. org. §§. 6, 17 și 19, dice, deca s'au întemplat atari interpretări sinistre pe la inceputulu erei constituționale, nu mă potă mira, pentru că „*omne initium durum*”.

Dér deca astăzi vine cineva și pretinde, ca dirigintele de oficiu parochialu, parochulu mai bătrân să-i dea sémă de șocotelele bisericesci, școlari și fundacionale, atunci când statutulu organicu e introdusu în institutul teologicu preparandialu ca studiu obligat, când mai toți cărturarii il au prin casele lor, când acela se propune și în școlile elementare la olasa II a, atunci când dintre economii noștri mai de frunte se află și de aceea, cari il au și recita, și cari toate regulamentele le cunosc din destulu, până dau și clarificațiuni publice cu o artă oratorică din ele, d. e. economulu Teodoru Orga din Peoica, deca vine o grupă de omeni condusă de pretensiunea, ca parochulu mai bătrân Iouă Ciora din Micălaca, să respundă de șocotelele epitropiei de acolo, atunci trebuie să esolamăm: „*risum tenere!*”

Articululu III, § 24 din „Statulu organicu” spune precis, cine e responsabilu în parochiă de averile bisericesci, școlare și fundacionale. Această dispozițiune nu e permisă a se altera, și nu e îndreptățit nimeni a o interpreta alt cum, cu atât mai puțin a-c mistifica, căci e dispozițiune de lege, sancționată de monarchu.

Parochulu ases. consist. din Micălaca, Ioan Ciora, n'a fostu norocosu de a obține votulu sinodului restauratoru din Micălaca nici când, ca să fi pututu fi epitropu bisericescu. Această nu o va puté nimeni nega. Epitropii bisericesci din Micălaca au primitu cu bucuriă încrederea sinodelor restauratore, au depus jurământulu formalu pentru corecta chivernisire a averii bisericesci etc, ergo ei au fostu și sunt între sine responsabili!

Ei șocotelele și le au prezentat pentru censure la comitetulu parochialu, și sinodulu parochialu le-a aprobatu, conform dispozițiilor normate de lege. De unde vine o parte a poporului din Micălaca, să facă responsabil de șocotele, pe parochulu Ioan Ciora? când în tenoarea legii stat. org., în a regulamentulu de parochii și în a normativulu generalu acela, ca parochulu mai bătrân

avutu și are simplu numai de a conduce șinódele parochiale, a supraveghia de regulă, ordinea și esecutarea dispozițiilor consistoriale în parochiă și alta nimicu. Cine poftesce responsabilitate de șocotele dela unu parochu mai bătrân și nu și dela ceilalți parochi dela aceea biserică, acela intenționează la mistificațiune, la informațiuni sinistre și la șducerea poporului, și din atare procedură urmęză iritațiuni spiritelor, confuziunea și scandalulu, după cum s'a întemplat și în Micălaca cu înocierarea faptioă în biserică, în prezența vicariului episcopescu, și cu închiderea biseriei, încată a trebuitu să intervină poliția cu protopetorele cercualu în frunte, pentru liniștirea poporului, urmându apoi ingerința formală a autorității comitatului prin efectuarea unei cercetări în fața locului.

Acuma, pentru ce toate aceste în comuna vecină cu Aradulu, — Micălaca? Ore nu puteau trebile să se complaneze în altă formă, fără ingerința forului civilu — în trebile noastre? Dea sémă înainte tribunalei curescu de toate, cine le-a inițiat, căci eu sustin, cumcă afacerea din Micălaca, din incidentele șocotelor, nu e alta decâtu o apucătură de rășbunare asupra parochului meritat, Ioan Ciora.

Imi vine cam curiosă cauza Micălăcii, pentru că, ca autorizat de lege cu afacerile administrative și judiciare din tractu, n'am fostu informatu de felu de intențiunea spiritelor agitate, de ce, deca aveam șcire prealabilă, cu o energică intrevinere cugetu, că a-i fi pututu înduși intențiunea de rășbunare, fără cauză, fără motive, — și a-i fi pututu preveni șcenelor ulterioare.

Am cugetat să chiarificu situațiunea cu aceste premise, ca ou. publicu să fiă deplin orientat despre trebile noastre bisericesci, încată sunt acelea de maturu interpretate încă și astăzi de unii omeni pretinși moralisatori ai biseriei noastre, carea de lucruri, ca cele șlevate cu referire la Micălaca, n'are nici o trebuință, cu atât mai vęrtos, că avem lege pozitivă, care uniformu ne regulează pe toți, și căreia trebuie să ne supunem toți, respectând cu cea mai mare demnitate valoarea ei. — „*Dixi et salvavi animam meam!*”

Protopopolulu competentu.

Opera Efiatilor români din Clușiu.

Amu făcutu amintire în numerulu trecut alu fîjiei noastre despre „protestulu” câtorva tineri „români” din Clușiu contra Repliei junimeștine academice. Ni-amu esprimat atunci convingerea, că opera această rușinosă și deșgradătoare pentru cei ce-au semnat o n'a eșit decâtu din glava renegatului Moldovan Gergely, care își ține de merit și de mândriă, când poté arunca cu noroiu în poporul din sinulu căruia a eșit. „Protestulu” acesta n'are altă misiune, decâtu a dovedi c'odată mai multu, că Ungurii, când se vęd în ștrimitore recurgu la cele mai pęcătose ale lor unelte. Dér astfel de apucături nu mai prind și lumea nepreocupată șcie ađi să deosebescă adevêrul de minciună. Eată în estras „protestulu” numit:

Datoria tinerimei fiă-cărei nașni este de a servi adevêrul fără de nici o patimă parțială. Acestu sentimentu alt adevêrului a îndemnat pe ascultătorii români dela universitatea din Clușiu a șerie acestu protestu. Ea vré s'o rupă cu datina de pănă acum, în virtutea căreia „multe abuzuri s'au întemplat până acum cu numele poporului român, și multe minciuni s'au răspândit în numele lui”. Ea (tinerimea „protestătoare”) vré să facă mărturia — în inimă cu iubirea față de poporul român — în

din cauza această, deși elu nu da nici femeii sale nici unu motivu, ca să fiă gelosă.

Ceilalți commeseni erau nise industriași mari, unu colonel, diarist și cântăreți ai teatrului germanu, cu unu cuventu omeni eleganți, cari din pasiune petreou în apropierea artiștilor.

Deodată Iosefina observă, că James Fisk stă forte gânditor și că nu dă nici o atențiune conversațiunei; ba chiar, cum privirea lui se îndreptă adeseori spre o masă laterală.

Cântăreța apucă orologiulu ei de aur.

La masa aceea ședea o damă tineră în doliu, pe care o vęduse de dimineța pe șcări, ér lângă ea ședea copilulu drăgălașu cu përlu blondu.

Fața palidă și blândă a damei, încadrată de unu përu blondu, era de o frumșeță delicată și Iosefina observă, că ochii ei de gazelă de o colóre închisă, umeđi de lacrimi erau așintiți asupra lui James Fisk.

Indată se mișcă în sufletulu ei scorpiu prepusulu.

„Cine e femea această? Și de ce te fixează așa tare? — Și tu ești distras — perplex! Mărturisesc, ce ai cu ea?”

Astfelu șopti ca sătră elu cu voce agitată:

James Fisk cunosea în de ajunsu acestu tonu agitat.

„N'o cunosc!” răspuse elu cu liniște.

Curendu după aceea, dama în doliu părăsi sala împreună cu copilulu ei.

O oră mai târziu se împrașciă și societatea din jurulu mesei, fiindcă Iosefina era într'o dispozițiune rea.

Când James Fisk, galantu, ca totdeauna, însoți pe amica sa până în apartamentele ei, îi dete unu lacheu o cartă de vizită. Pe ea era scris:

„O nenorocită trebuie să vorbescă încă astăzi cu d-ta — eu sunt jos în sala de conevrsare!”

James Fisk îngălbini.

„In dece minute mă voi întorcu la tine, dragă Iosefino — am o afacere importantă, care nu poté fi amânată.”

(Va urma)

fără caracter s'au pus în cărea româniei din patriă, s'au afișat pe fruntea ei, ca de-acolo să compromită instituțiile poporului și ale patriei noastre". Tinerii universitari români glăsuesc în interesul binelui comun al patriei. „Suntem cetățenii statului ungar — dău ei — și ca cetățeni ai statului mai înțeleg suntem patrioții, și numai după aceea Români... Implinim sfânta datorie a patriotismului, când vorbim în public".

Replica ce-a apărut în Sibiu este „un adevărat abuz", care în calea sa în Europa trebuie prevădit cu pașaportul. Tinerimea universitară română din Clușiu, n'are nici o parte la scrierea Replicii. „Între astfel de împrejurări, s'a făcut un prost abuz în numele și cu numele tinerimei universitare române din Clușiu. Presupunerea, că tinerimea universitară română din Clușiu ar avea parte la alcătuirea Republicii, o respingem în forma cea mai hotărâtă și rugăm pe toate acele cercuri, reuniuni, societăți și corporațiuni, cari au primit Replica, ca din titlul și prologul acelei scrieri volante, să binevoiescă a șterge numele nostru.

Tot așa stă și cu tinerimea universitară română din Budapesta. (Asta e minciună, jupâne Gerguț; „Budapesti Hirap" dela 3 Septembrie aduce o notiță, în care dă, că a primit o declarație dela membrii din Budapesta ai comitetului însărcinat cu cauza Replicii, în care se spune, că tinerimea universitară română din Budapesta a luat întru toate parte la scrierea și răspândirea Replicii, despre care a avut cunoștință, făcându-se cu învoirea și conlucrarea ei. Totu' o astfel de același face și d-lu' Popovici din Graz în nr. dela 4 Septembrie al aceleiași foi. Mai interesant este ceea ce scrie „Ellenzék" de ieri. Numita foie dă, că a primit informațiunea, că tinerimea română de la universitatea din Clușiu nu consimte cu „protestul" slugilor lui Moldován Gergely. „Ellenzék" regretă, că scriind un articol într'un număr precedent, a lăudat patriotismul tinerilor români, presupunându la ei un astfel de sentiment, când vede, că ei (tinerii) urmăresc o'orbă și gungă mișcare trădătoare a conducătorilor.—Tr.) Amândouă cauze și amândouă, că materialul Replicii răspândite în Europa, n'a fost pus ca proiect, spre studiere tinerimei de-acolo, nici înainte de tipărire ea nu a primit Replica. Astfel dă este vorba de o surprisă, care a adus în cea mai neplăcută situație pe tinerimea română dela universitățile ungarești.

Cine este așa dă sevășitorul atentatului? Cine păcătosul? (Moldován Gergely — Trad.) Nu ceretăm. Suntem în curată cu acesta. Biurul Ligei culturale din Bucuresci amestecă Europa în această cestiune. Ea redactază scrieri acuzătoare și apărătoare. Ea gândescă cu capul nostru; ea și cu agenții ei pribegesc prin Europa, bat la ușile fiicăru diplomați, fiicărei redacțiuni și la ușile societăților de studenți, și o'un zel vrednic de-o cauză mai bună, merge până acolo, că dă i se închide ușa, întră pe ferestră...

Scopul Replicii a fost înălțarea unui părete vecinic despărțitor între tinerimea universitară română și maghiară. Noi—dăce „protestul"—n'avem căutură pentru o astfel de ură față cu nobila tinerime maghiară. Noi nu aveam clasă inteligentă. Toți din opină ni-am făcut domni. Eramă popor părăsit, apăsător, desprețuit și cu tradiționalul sistem de iobăgia după grumazi. Copiii noștri au intrat din opină în școlile maghiare. În urma nobleței, pacințării și iubirii maghiarimeii avem noi clasă inteligentă; suntem domni, popor înălțat; fiii noștri respectați în tot locul. Dă banoale școlilor elementare începând, prin școlile secundare și până la universitate, precum și în toate școlile, cele două tinerimi au început una lângă

tinerii de diverse naționalități se desvoltă o amioțică nedespărțită, iubire și stimă, care rămâne statornică în perioadele ulterioare ale vieții.... Mulți dintre aceia, cari se silescă adă se șgduie bazele constituției patriei maghiare, pot să mulțumescă mariniemii tinerilor maghiari puterea, inteligența, toate ale lor.

Ciar și din această punct de vedere, tinerimea română din patriă ar fi respinsă Replica, dăcă ar fi cunoscut'o mai înainte. Ea n'ar fi aprobată o scriere „a cărei morală este minciuna și întortochierea".

Vre Liga, ca România să se amestece în treburile noastre? N'avem lipsă de această și România are destul de lucru la ea acasă. Său dă vre să stăroie legi deosebite pentru Români? „Cugetă nebun!" Statul dă nu pôte da privilegii unei părți a cetățenilor — în detrimentul celeilalte părți. — „Protestul" se ocupă apoi de Liga dăcând: Liga este lașă, fiindcă pășescă acolo unde în urma mării libertăți a țării, nu pôte fi pericul, dă ea nu vorbesce acolo, unde pielea ei intră e primejduită. „Repețim, că Liga privescă cu lașitate la pustiirea Basarabiei. Noi, căroră ne zăce la inimă sörtea Românismului, cari nu voim a deveni, ca rassă nici Maghiari, nici Nemți, nici Ruși; cari în pustiirea elementului român în Orient vedem amenințat în întreg Orientul, ne rușinăm de această lașitate, care fără de cărți lasă să se contopescă mai multe mii de Români, în corpul unui popor străin..... „Declaram, ne temându-ne de nimic și de nime, că Liga română s'a aliată cu liga panslavă ucidentore a elementului român în contra statului maghiar, al cărui popor român gustă cea mai mare libertate (Bată-te părjolu jupâne Gerguț, că sfătosu' mai ești! — Trad.) Elementele panslave ajută cu bani Liga română și Liga română e rōba plecată a acelora. (Grozavă înțelepciune! — Trad.)

Între astfel de împrejurări, când pe aceia, în ale căroră mână e pusă sörtea Românismului, îi vedem dăndu mână cu cel mai mare dușman al Românismului, noi, cari vedem în această pericolul de mörte al Românismului, desaprobam în modul cel mai hotărât mișcarea pornită contra Maghiarilor și declarăm, că acea mișcarea a fost pornită în contra interesului Românismului....

Luptă această nenaturală trebuie să fiă urită de Români. Mercenari, suflete servile, hăbeuci ori rapaci suntă aceia, cari servescă o astfel de cauză, pentru că Românul circumspectu nu lucră astfel Românii circumspecti nu pot să caute pericolul pe teritorul statului ungar ce se desvoltă pe baze libere, oi în România (Infami! — Trad.) la acele elemente, cari nerespectădă nici Dumnezeu, nici om, dau mână cu dușmanii Românismului, conspiră cu aceia și infectă aerul liber al României cu conjurațiuni, cu certe, cu rebeliuni și muncă de subminare. De-aioc amenință pericolul pe Români. Un stat cultural trebuie să suprimă un curent așa de aventuros și pe propriul său teritoriu trebuie să nimicească pe politiciii aventurieri. Dăcă această n'o face, atunci statul pôte fi atins de rele....

„Protestul", apoi arată diferențele dintre Români și Maghiarii din patriă, și se încercă a combate punct de punct afirmațiunile Replicii, — dă fără succes. Minciuna și infamia jăcă rolul principal în acestu „protest"; dreptă ceea el nu va pută să aibă altu succes, decâtă acela al stărnirii risului și disprețului.

Correspondența „Gaz. Trans."

Din nordul Transilvaniei, August 1892.

Petrecerea de veră a tinerimei române, ținută în 7 August c. în Nimigea ung., comitatul Bistrița-Năsăud

reșită bine. Au luat parte vre-o 80 persoane.

Suprasolviri au încurs dela d-nii George Löw, avocat, 3 fl. 80 cr.; Ludovicu Minieru, comisar de drum 60 cr.; Ionu Rusu, învățator în Poiana 20 cr.; Alexiu Rocneanu, profesor de liceu în Botoșani, România, 1 fl.; Nicolae Popu, preot în Săliștea, 70 cr.; Coloman Bodo, protopretor în Năsăud 20 cr.; Pompeiu Grigoriță prof. la gimnasiul din Năsăud, 20 cr.; Vasile Dumbravă, preot în Salva, 20 cr.; Gavrilă Petri, preot în Nimigea română, 30 cr.; Ionu Bulbuț, preot în Mintiul român, 20 cr.; Trifan Dragomir, învățator în Tăure, 20 cr.; Dumitru Mita, preot în Nimigea ung. 1 fl.; Balas Dani, primar în Nimigea ung. 1 fl.; Petru Mureșanu, proprietar în Șirăguț, 1 fl. Suma intratelor 53 fl. 20 cr.; Spese 27 fl. 20 cr.; Venitul curat 26 fl., cari s'au predată curatorului primar al bisericeii gr. cat. din Nimigea ung.

Dame costumate au fostă Maria Popu, preotă în Săliștea și d-șorele Flăra Granciu din Năsăud, Paraschiva Popu din Caci, Iuliana și Ana Popu din Prislop, Valeria Dragomir și Flăra Popu din Tăure. Petrecerea a avut un succes foarte mulțumitor. Laudă se cuvine d loră Petru Mureșanu, ca președinte și Ionu Mititeanu, teologu la Oradea-mare, ca cassier.

Unde participăntu.

Raportu generalu

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român despre activitatea sa în decursul anului 1892.

(Urmare.)

IV.

Membrii Asociațiunii.

a) Membri ai Asociațiunii au fost în anul 1891, ținându contu singură numai de aceia, cari au solvită taxele la timp: 1.) fundatori 92. 2.) ordinari pe viață 179. 3.) ordinari cu taxe anuale 488. Între membrii arătați nu se află și cei însemnați în lista alăturată sub 8/ ca însuși dela adunarea generală dela Hategu încōce până la finea anului 1891 și dela 1 Ianuarie 1892 până la prezenta adunare generală.

Praxa obișnuită până acum a fost, ca estradarea diplomei, și prin urmare recepțiunea membrilor, să se facă atărnătoare dela votul, adică dela aprobarea proximei adunări generale a Asociațiunii. Una din urmările acestei practice a fost, că membrii noi, însuși ca atari înainte de adunarea generală, în timpul până la adunare, n'au putut să-și eseroie de lege drepturile, ce li le dau statutele, deși își impliniseră dăruințele prescise, fiindcă nu se puteau legitima, că sunt membrii.

O altă scădere, ba anomală chiar, ce a rezultat din praxa arătată e aceea, că multe din subcomitetele Asociațiunii, deși au fost compuse aproape exclusiv din membri neprovăduți cu documentul de legitimaire, totuși au trebuit să funcționeze și așa în timpul dela constituire și până la proxima adunare generală a Asociațiunii, pentru ca să nu stagneze mersul regulat al acesteia. O altă scădere a numitei practice este, că e greu a se ține evidentă recerută în ceea ce privesc starea membrilor, trebuind să se pörte două consenări, una pentru membrii provăduți cu documentul de legitimaire, și alta pentru acei membri, cari n'au obținut încă aprobarea adunării generale.

Practica arătată se întemeiază pe prescisele § lui 23 lit. d), unde se dăce: „Ea (adunarea generală) decide, despre primirea membrilor ei". Prescisele aceste admit, ce e drept, o practică ca cea obișnuită, nu eschidă însă nici de unu posibilitate de a se introduce altă practică. Fără a face silă textului prescisele de sus se pot lua și în sensul, că adunarea generală este în drept să aștepte, ca comitetul, prin care se îngrisece ea de toate agendele Asociațiunii (conf. §. 28 din statute), ca și despre alte agende, să-i raporteze și despre recepțiunea efteuită a membrilor, ca primirea însăși să o pôte efteui și comitetul însuși.

Interpretându-se în modul acesta prescisele § lui 22, lit. d) și dăndu-se astfel comitetului autorizarea a primi elu membri, prin ceea ce nu se jignescă de felu spiritul statutelor, s'ar delătura toate neajunsurile rezultate din practica obișnuită și s'ar pute introduce și ține o evidentă esactă în starea membrilor. Comitetul

Vă prezenta la locul său o propunere în sensul arătat.

b) Dintre membrii Asociațiunii au răposat în decursul anului 1891 și până la această adunare generală, afară de cazul amintit la altu loc, cei induși în lista alăturată sub 9/ rectificată pe baza informațiunilor primite dela direcțiunile despărțimentului.

(Va urma.)

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei."

(Serviciul biuroului de cor. din Pesta)

Budapesta, 5 Septembrie. Căpitănul supremu Török a murit la băile din Barlang-liget, în urma unui atac de apoplexie.

Komarom, 5 Septembrie. Erő s'a începută festivitatea pentru iubileul de 25 ani. Coloman Tisza a sosit după amăzi. A fost primit cu însuflețire. În vorbirea de salutare, declară Tisza, că elu ține de problemă a vieții, promovarea bunăstării bisericeii sale.

Petersburg, 5 Septembrie. Colera a izbucnit din nou în Chiev.

Neapole 5 Septembrie. Palatul din strada Taverna s'a surpat cu totul. Până acum s'au scos 1 mortu și 3 răniți.

Hamburg, 5 Septembrie. Numărul totalu alu casurilor de coleră este de 5620, între cari 2518 decese.

Necrologu.

Subscrii frați, surori, veri, nepoți și alți consăngenți, cu inima înfrântă de durere aducă la cunoștință, că:

Alesandru Erdős de Uglă

Canonicu Cancelar alu Bisericeii Catedrale gr.-cat. de Gherla,

în 31 August 1892 la 3 ore dimineața, după unu morbu repentinu de inimă, a răposat în Domul în anul etății 68 și alu preoției 44.

Osămintele defunctului se vor așeza spre repaus în 2 Septembrie, 10 ore a. m., în cimiterul gr.-cat. ér s. liturgiă pentru adormitul, se va celebra în 3 Septembrie la 7 ore în capela episcopescă.

Fiă-i țărâna ușoră și memoria binecuvântată!

Gherla, 31 August 1892.

Gavrilă, posesor în Borhidu cu soția Iuliana Gaspar și familia, Iuliana cu soțulu Paulu Orosu, protopop în Vișeu cu familia; Simeon, paroh în Certeș cu soția, Maria Szabó și familia; Amalia cu soțulu Petru Erdős, preot în Turu și familia; Anna cu soțulu Stefanu Bilă, protopop în Baia mare și familia, ca frați și surori. Ved. lui Franciscu Fenyvesy, ca mătușă, Arnoldu Fenyvesy jude reg. cu soția și familia; Franciscu Fenyvesy deputat dietal, ca veri.

DIVERSE.

Billardul în Japonia. Ar fi fost surprindător ca Japoniezii, cari escelează în exercițiile de adresă, să nu fiă printre cei mai tari în jocul de billard. Diarele din Moscva semnală prezenta în acel oraș a unui tineru japonezu, Hang Mang Hu, care e pe cale d'a se acoperi de gloriă în arta lui Slosson și Vignaux. Acestu tineru profesor a câștigat o partidă, care va rămâne celebră în analele carambolagiului, luptându singur contra trei din cei mai tari jucători ruși, adăunându punctele lor. Prinsorea era de 75.000 ruble și partida de 5.000 de puncte. Spectatorii se compuneau din 22 de profesori meritoși din Moscva. Hang-Mang-Hu, care a început, fără să iase tactul, a isbit să facă o serie de 1853 de puncte. Partida a durat dela opt ore dimineața până la miezul nopții cu un repaus numai de 2 ore, la 11 și la 6 ore. În sfârșit cel din urmă carambolagi a fost făcutu la miezul nopții, câștigându japonezul cu 3 puncte pe adversarii săi laolaltă.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșanu.

Cursulu pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies like Banconote românești, Argint românesc, Napoleon-d'or, and Lire turcesc.

Table with interest rates for 'Albina' 6%, 'Imperial' 5%, 'Galbin' 5.48, 'Sable rusești' 117, 'Mărci germane' 58, and 'Discontul' 6-8%.

Cursul la bursa din Viena

Table with stock market prices from Vienna, including Renta de aur, Benta de hârtie, and various bonds.

Table with bank credit rates for Austrian and Hungarian banks, including Galbeni împărătesci and Napoleon-d'or.

Se primesc doi școlari în costu și cuartir

într'o familie bună, unde potu înveta conversația germană.

Detalii la Administrația „Gazetei”

911,2-1.

SCHLICK Turnătoria de feru și fabrica de mașini

SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA. FABRICA ȘI BIROULU CENTRALU: VI., Kulsö väczsi-ut. BIROULU IN ORASU ȘI DEPOSITULU: VI., Podmaniczky-uteza 14.

Filiala depositului: VIII., Kerepesi-ut 77 sz.

Garnituri de treieratu cu aburu și cu vârtejü (Göpel), mai departe

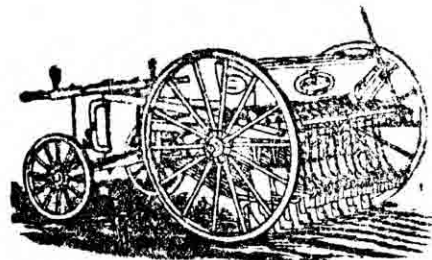
Pluguri cu 2 și 3 feare patent. SCHLICK

distinse cu mai multe premii din cele mai mari

Pluguri Rayol patent.

Pluguri cu unu feru sistemul Rayol, originale Schlick și sistemü Vidats.

Unelte pentru lucrarea pämentului, grape și spargetori de bulgari.

Mașini de semănatu în rânduri „HALADAS”, patentate Schlick.

și tote mașinele agricole.

Mori pentru curățitul cerealeloru, mașini pentru prepararea nutrețului, mori pentru urutu.

Mașini originale americane pentru legatu snopii și mașini pentru costitul bucatelorü, mașini de costitü erba, drumuri de feru transportabile pentru câmpu etc.

Prețurile cele mai effine. — Condițiuni favorabile pentru platä.

8 0,18-14. Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Table with medals and diplomas: Viena 1878, Budapesta 1885, Agram 1891, N.-Palanka 1887, Dipl. de onore Londra 1878.

Iosifü Csik

c. și r. escl. priv.

Prima fabricä de Syrmier Portland-Cement și varü-hydraulic in BEOCSIN.

Biroulü-Centralü și depositulü: Budapesta, V., Rudolfsquai 8, recomandä onor. d-ni didari și arhitecți, întreprinderilorü de construcțiuni, proprietarilorü, comitetelorü rurale și bisericesc, precum și onor. publicü doritorü de-a clädi, propriile sale fabricate in

Portland-Cement și varü hydraulicü,

carü se liferetzä totdeuna in calitate escelentä. — Prețuri curente și informațiuni se trimittü la cerere punctualü.

Table with medals and diplomas: Parisü 1876, Kecskemét 1872, Neusatz 1875, Szeged 1878, Triestä 1883.

Mensulü trenurilorü

ne liniile orientale ale cäii ferate de statü r. u. valabilü din 1 Mai 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, etc.) and train times.

Nota: Numerii încadrați cu linii gröse însemnezä orele de nöpte.